

PÄÄKIRJOITUS

Talouden suunnan kääntäminen vaatii määrätietoisuutta

10.12.2015 – Pääkirjoitus – Suomen talous

Suomen talouden pitkään jatkuneiden ongelmien ratkaisemiseksi on välttämätöntä edetä kolmella saralla. Kustannuskilpailukykyä on tarpeen parantaa, rakenneuudistuksia jatkaa ja julkisen velan kasvu pysäyttää.

Suomen talouden näkymät ovat pysyneet vaimeina. Suomen Pankin ennusteen mukaan talouskasvu käynnistyy vähitellen, mutta jää edelleen hitaammaksi kuin euroalueella keskimäärin. Talouden ongelmat ovat osoittautuneet pitkäaikaisiksi. Vuoden 2008 jälkeen erityisen paljon ovat vähentyneet vienti ja vientialojen yritysten investoinnit.

Julkisen talouden tila on heikko. Suhteessa bruttokansantuotteeseen julkisyhteisöjen alijäämä on syventynyt suuremmaksi kuin 3 % ja julkisyhteisöjen velka suuremmaksi kuin 60 %. Ilman uusia päätöksiä velan kasvu jatkuu nopeana.

Suomeen on vuonna 2015 saapunut suuri määrä turvapaikanhakijoita. Maahanmuuton kasvun vaikutus julkisen talouden pitkän aikavälin kehitykseen riippuu pitkälti Suomeen jäävien ja heidän jälkeläistensä työllistymisestä. Työllisyysaste on heti maahanmuuton

jälkeen koko väestön keskiarvoa matalampi, mutta ajan kuluessa yhä useamman voi odottaa työllistyvän, kun kielitaito ja muut valmiudet kohenevat. Tutkimustieto viittaa siihen, että viranomaisten kotouttamistoimilla voi olla huomattava vaikutus maahanmuuttajien työllistymiseen.

Talouden pitkään kestäneiden ongelmien ratkaisemiseksi on välttämätöntä edetä kolmella saralla. Ensimmäinen niistä on kustannuskilpailukyyn parantaminen. Toisen muodostavat sellaiset rakenteelliset uudistukset, jotka parantavat talouskasvun edellytyksiä ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä. Kolmanneksi tarvitaan julkisen velan kasvun pysäyttämistä sopeutustoimien avulla.

Kustannuskilpailukyky on Suomessa heikentynyt merkittävästi etenkin vuoden 2007 jälkeen. Kauppakumppanimaiden keskiarvoon verrattuna työn hinta on noussut Suomessa nopeammin ja yritysten palkanmaksukyky kehittynyt heikommin. Erityisesti vientialoilla on Suomessa toteutuvan tuotannon kannattavuus huonontunut. Syksyn 2013 palkkaratkaisu pysäytti kustannuskilpailukyyn heikkenemisen, mutta ei vielä johtanut sen oleelliseen paranemiseen, sillä työn hinnan nousuvauhti on myös kauppakumppanimaissa keskimäärin pysynyt tavallista hitaampana.

Nyt tarvitaan ratkaisuja, jotka johtavat kustannuskilpailukyyn riittävän suureen ja riittävän nopeaan paranemiseen. Tällaiset ratkaisut kohentaisivat viennin ja vientialojen työllisyyden näkymiä. Samalla ne parantaisivat kestäväällä tavalla suotuisan työllisyyskehityksen edellytyksiä kotimarkkinatoimialoilla.

Rakenneuudistusten saralla eduskunnan tänä vuonna hyväksymällä eläkeuudistuksella on suuri merkitys. Se ei kuitenkaan yksin riitä. On tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus viedään loppuun siten, että tuottavuus julkisissa palveluissa paranee. Suomen Pankki on tuonut esiin myös muita rakenneuudistusten alueita, joilla etenemisellä olisi merkittäviä vaikutuksia. Kilpailua rajoittavaa sääntelyä voidaan vähentää eräillä toimialoilla, asuntojen tarjonnan kasvun edellytyksiä voidaan parantaa ja työuria pidentää lopun lisäksi myös alusta ja keskeltä.

Koska Suomen talouden ongelmat koskevat etenkin vientiä ja vientiyritysten investointeja, finanssipoliittinen elvytys ei tarjoa ratkaisua niihin. Vientituotantoa ei voi tukea kotimaista kysyntää ylläpitävällä, velkaa lisäävällä elvytyksellä.

Vuoden 2008 jälkeen Suomen finanssipolitiikka on ollut yksi EU-maiden keveimmistä. Vuosina 2009 ja 2010 politiikkaa kevennettiin, ja viime vuosien kiristäminen on ollut huomattavasti vähäisempää. Tavallisin kansainvälisesti vertailukelpoinen finanssipolitiikan keveyden mittari on julkisen talouden suhdannekorjatun jäämän muutos. Sen mukaan yhdenkään toisen EU-maan finanssipolitiikka ei ole tukenut talouden kasvua niin paljon kuin Suomen, kun nykytilannetta verrataan vuoden 2008 tilanteeseen.

Julkisen velan kasvu olisi pienempi ongelma, jos odotettavissa olisi vahvaa talouskasvua pidemmän aikaa. Suomessa sen sijaan nyt otettavaa lisävelkaa joudutaan tulevaisuudessa hoitamaan tilanteessa, jossa nykyistä pienempi osa väestöstä on työiässä ja suurempi osa eläkkeellä ja jossa nykyistä useampi tarvitsee hoiva- ja terveyspalveluja.

Julkisen talouden alijäämän pienentäminen onkin siksi välttämätöntä. Jotta julkisen velan kasvu saadaan taittumaan, menoista joudutaan säästämään laaja-alaisesti. Jos sopeuttamistoimia jätetään tekemättä, nykyiset nuoret joutuvat aikanaan paitsi maksamaan valtaosan suurten ikäluokkien eläkkeistä sekä terveys- ja hoivapalveluista myös hoitamaan edellisen sukupolven velat. Lisäksi he joutuvat hakemaan työpaikkaa taloustilanteessa, jonka ongelmia ei huonossa tapauksessa edelleenkään ole ratkaistu.

Helsingissä 10.12.2015

Erkki Liikanen

Suomen Pankin pääjohtaja

Avainsanat

kustannuskilpailukyky, rakenneuudistus, julkinen velka